

Laahâ

puásuituállei sajasâšiššeest

Ovdâskode miärdâs miäldâsávt asáttuvvoo:

1 §

Laavâ heiviittemsyergi já Euroop union lahâasâtem vuotânväldim

Puásuituállee olssis ornim sajasâšiššeest šoddâm kuástádâsah sajanmáksojeh staatâ budjetist čujottum meriruudâ raajij siste nuuvt ko taan laavâst asáttuvvoo.

Taan laavâ olášutmist nuávdittuvvoo lasseen Euroop union tooimâst rahtum sopâmuš 107 já 108 artikkâl miäldâsávt adelum komissio asáttâs (EU) Nr 702/2014 (*eennâmtuálusyergi juávkkuspiekâstâhasáttâs*) tiätu eennâm- já meccituálusyergi já eennâmkuávlukuávlui toorjâhaamij paahudmist sismarkkânáid hiäivulâžžân.

2 §

Puásuituállee

Taat laahâ heiviittuvvoo puásuituállei, kote oomâst ucemustáá 50 puásuituálulaavâ (848/1990) 5 §:st uáivildum lohoppuásujid ohtuu teikâ oovtâst vuálá 18-ihásii ulmuin, kote lii suu suhâlâš njuolgist vuálâneijee puolvâst já kote áásá pisovávt suu tálutuálust. Lasseen váttoo, ete puásuituállee lii kenigâs väldid eennâmtuáluirâtteijee iäláttâhlaavâ (1280/2006) 10 §:st uáivildum táhádâs já sust lii taggaar táhádâs teikâ joodoost ucâmuš ton finniimân.

Poccui omâstemvuoigâdvuotâ já meeri vuáduduveh sajasâšišše ääigi kevttimnáál leijee majemustáá nanodum puásuituálulaavâ 30 §:st uáivildum puásuiluváttálmân. Puásuiluváttálmâm nanodem maŋa tábâhtum nubástusah váldojeh vuotân tuše, jis palgâs stivrâ lii ovdil sajasâšišše toohâmääigi nanodâm nubástus.

3 §

Miäruštálmeh

Taan laavâst uáivildeh:

1) *puásuituáluþargoim* puásuituáluþargo, mii tähiduvvoo eennâmtuáluirâtteijee iäláttâhlaavâ miel;

2) *perruujesânáin* pelikyeimi já vuálá 18-ihásii ulmuu, kote iälá pisovávt puásuituállee tálutuálust já lii puásuituállee teikâ suu pelikyeimi suhâlâš njuolgist vuálâneijee puolvâst;

3) *pelikuoimijn* näimipaarâ pele já ulmuu, kiäin puásuituállee čoodâg iälá ohtsii tálutuálust näimilito sullâsii tiileest.

HE 239/2014
StVM 24/2014
EV 185/2014

Komissio asáttâs (EU) N:o 702/2014 (32014R0702); EUVL N:o L 193, 1.7.2014, s. 1-75, art. 23

4 §

Sajasâšise finnim iävtuh

Puásuituállee puáhtá finnid taan laavâst uáivildum sajasâšise, jis sajasâšise tárbu šadda puásuituállee puácuvuodâ teikâ täpitorne tovâtem pargonavcâtemvuodâst. Pargonavcâtemvuodâ kalga čäittid tuáhtár, pyecetipšoo teikâ tiervâsvuodâtipšoo tuodâštussáin tain oosijn ko sajasâšisepeeivij meeri kalenderivveest lii eenâb ko čiččâm peivid.

Sajasâšise finnim iävtuh iä tievâ, jis puásuituállee finnee sajasâšise toohâmääigi pargee iälättâhlaavâ (395/2006) 3 §:st mainâšum laavâ teikâ tai olâšutmist adelum laavâi miäldásii tuáistáázân mieđettum oles pargottesvuotâiäláttuv teikâ oles pargottesvuotâiäláttuv stuárusii vajoidittentorjuu.

5 §

Pargoh, moh láá sajanmáávsu vuáđđusin

Kuástádásâid puáhtá sajanmäksid tuše, jis toh láá šoddâm tagarij sajasâšise toohâmääigi velttidmettum puásuituáluopargoi hoittáámist, maid puásuituállee ličij jieš porgâm suu jieijäs, perruujesânis teikâ palgâs lohon, jis ij ličij lamaš pargonavcâtem.

Kuástádásah iä sajanmaksuu, jis:

- 1) puásuituállee perruujesâni ličij puáhtám porgâđ sajasii porgâm pargo;
- 2) pargo várás lii mieđettum eres almolâš ruttâdemtoorjâ;
- 3) pargo kulá puásuituállee pargoid ko sun lii pargokoskâvuodâst teikâ tooimânkoččomkoskâvuodâst palgâsân;
- 4) pargo kulá puásuituállee hoittám luáttámuš- teikâ haldáttâhpaargon teikâ västideijee pargon; teikâ
- 5) pargo šadda taggaar puásuipyevtittâs jááludmist, mii ij lah pyevtittâs siäilumvuodâ tááhust velttidmettum.

6 §

Sajasâš

Kuástádásâid puáhtá sajanmäksid tuše, jis puásuituállee lii haahâm sajasâšise munepeerrâm-registerân merkkejum palvâlusâi pyevtiteijest.

Kuástádásah iä sajanmaksuu, jis puásuituállee teikâ suu perruujesâni lii njuolgist teikâ koskálávt pyevtittâm palvâlusâid teikâ jis sajasâžžân lii toimâm puásuituállee perruujesâni.

7 §

Sajasâšise ihásâš enâmuspištem

Sajasâšišetiijmij enâmusmeeri, mii sajanmáksoo kalenderive ääigi puásuituállee kuáttá, nanoduvvoo sosiaal- já tiervâsvuodâministeriö asattâssáin ovdebáá kalenderive loopâ räi. Enâmustijmeeri nanoduvvoo nuuvt, ete väldih vuotân jieškote-uv ive kevttimnâál leijee meriruodâ. Sajasâšišetiijmijd uázžu kevttid enâmustáá 90 peivid kalenderive ääigi.

8 §

Sajanmáksu, mii máksoo sajasâšiššeeest

Sajanmáksu lii enámustáá 17 eurod tiijmeest. Sajanmáksu ij maksuu áárvulaseviáru uásán. Euromeeri tárhistuvvoo ihásávt uddáivemáánu aalgást pargee iäláttáhlaavâ 96 § 1 momentist uáivildum pälkkikiárdoin. Taan laavâst mainâšum euromeeri västid ive 2015 pälkkikiárdoo tääsi.

Jis puásuituállee já palvâlusâi pyevtitteijee sooppâm tijmehadde lii ucceeb ko 1 momentist uáivildum sajanmáksu, te sajanmáksun máksoo puásuituállee já palvâlusâi pyevtitteijee sooppâm hadde. Hadde puáhtá šoddâđ tuše muneperrâmlaavâ (1118/1996) 25 § uáivildem pargosajanmáávsust.

Sajanmáksu máksoo palvâlusâi pyevtitteijei.

9 §

Sajasâšiše uuccâm

Puásuituállee kalga uuccâđ sajasâšiše kirjálávt Eennâmtuáluirâtteijei iäláttáhlájádásast (Mela) ovdil ko sajasâšišán kullee pargoh algâttuvvojeh. Sajasâšiše kalga uuccâđ sierâ talle, ko jyehi sajasâšiše tárbu álgá teikâ ko siämmáá táárbun lohtâseijee sajasâšiše juátkoo koskálduttem maŋa.

Sierâ ucâmuš ij kuittâg taarbâš toohâđ, jis:

1) puásuituállee lii jo ovdil toimâttâm Melan 4 § 1 momentist uáivildum tuodâstus, mii čáittá suu pargonavcâtemvuodâ ko koččâmušast leijee sajasâšiše álgá; teikâ

2) puásuituállee ij lah vala toimâttâm Melan ovdebáá sajasâšišeucâmušan lohtâseijee 10 § miáldásii sajanmáksu-ucâmuš.

Ucâmušast já ton lahtosijn kalgeh čielgâđ tárbuliuh tiáđuh sajasâšiše miedetmân.

10 §

Sajanmáávsu uuccâm

Puásuituállee kalga uuccâđ sajanmáávsu Melast majemustáá sajasâšiše toohâmääigi čuávvo kalendermánuppaje ääigi. Sajanmáksu puáhtá miedettuđ, veikâ tot ij lah uuccum meriääigi siste, jis sajanmáávsu piettálem maŋanem tiet ličij kuáhtuttem.

Ucâmušast já ton lahtosijn kalgeh čielgâđ:

1) sajasâšišepeevih tijmemerijguin;

2) palvâlusâi pyevtitteijee;

3) sajasii nommâ já nanodâs tast, ete 6 § miáldásiih kuástádásâi sajanmáksim iávtuh tiävdojeh;

4) sajasii hoittâm pargoh;

5) sajasâšiše orniimist sooppum tijmehadde; sehe

6) eres tárbuliuh tiáđuh sajanmáávsu máksimân.

Ucâmušan kalga lahted palvâlusâi pyevtitteijee nanodâs 2 moomeent 1—5 soojijn sehe palvâlusâi pyevtitteijee almottâs tast, ete sunjin ij lah miedettum pargo várás eres almolâš ruttádemtoorjá.

11 §

Ciälkkámušah

Puásuituálulaavâ 19 §:st uáivildum puásui-iššeed teikâ jis sun lii iästulâš te mainâšum ceehi 2 momentist uáivildum puásui-iššeed sajasâš kalga adeliđ Melan ciälkkámušis, mast čiälgá tuárvi vijdáht suu arvâlus tast, ete tiävdojeh-uv sajasâšiše já kuástádâsâi sajanmáávsu iávтуh. Ciälkkámušâid addel ton palgâs puásui-iššeed, mon uásâlâš sajasâšiše kiávttám puásuituállee lii. Puásuituállee kalga almottiđ puásui-išedân sajasâšiše orniimist tállân ko sajasâšišetárбу itá.

Mela puáhtá pivdeđ palgâs stiivrâst ciälkkámuš, jis sajasâšišeucámuš teikâ kuástádâsâi sajanmáksun kyeskee ucámuš lii ruossálvát 1 momentist uáivildum ciälkkámuššáin teikâ jis tot lii mudoi ääši selvâtem tiet tárbulâš.

12 §

Miärádâs toohâm já sajanmáávsu máksim

Miärádâs puáhtá adeliđ automaatlii tiäđui kiedâvušmist teikâ mudoi aainâs uásilávt teddi-lemvuáháduv kevttimáin finnejum äššikirjen. Talle vuáláčalluu puáhtá merkkiđ miärádâsân maasínlávt. Miärádâs adeluvvoo tiättun ääšiomâhâžân haldáttáhlaavâ (434/2003) 59 §:st asâttum vuovijn.

Mela máksá sajanmáávsu palvâlusâi pyevtitteijee almottem tilin, mii lii paarjast Euroop union jeessânstaatâst.

13 §

Vuáđuttem sajanmáávsu maasâdpeerrâm

Jis sajanmáksu lii maksum vuáđuttemeht, puásuituállee lii kenigâs máksiđ Melan tast šoddâm kuástádâsâid.

Mela puáhtá luoppâđ maasâdperâmist uásilávt teikâ ollásávt, jis tot kiäččoo hiäivulâžžân iä-ge lah keččâm, ete vuáđuttemeht maksum sajanmáávsu máksim lii šoddâm puásuituállee teikâ suu ovdâsteijee epirehálâš lattiimist. Mela puáhtá luoppâđ maasâdperâmist meid talle, ko meeri, mii maasâdpiârroo, lii ucce. Maasâdpeerrâm já riäntui peerrâm kalga kuittâg olášuttiđ olesmiärâsâžžân, jis maasâdpeerrâm šadda tast, ete maksum sajanmáksu ij lah tiävdám taid eennâm- já meccituálusyergi staatâtoorjânjuolgâdusâid, moi vuáđuld luámuttemvuáhádâh lii tuhhiittum já jis Euroop union lahâasâtem tom váátá. Miärádâs maasâdperâmist kalga toohâđ viidâ ive siste vuáđuttem sajanmáávsu máksimist, jis Euroop union lahâasâtmist ij eres čuávu.

Jis maasâdpeerrâmmiärádâssáin nanodum ruttâuážžum ij lah tohhum máksupeeivi, uázžu peerrâđ ihásii mañanemriäntu máksupeeivi rääjist riänttulaavâ (633/1982) 4 § 1 momentist asâttum riänttuvuáđu miäldásávt. Máksupeeivi uázžu leđe tolemustáá kyevti oho keččin maasâdpeerrâmmiärádâs addelmist.

Maasâdpeerrâmmiärádâssáin nanodum ruttâuážžum mañanemriäntuiguin lii njuolgist pággupeerrâmtohálâš. Ton perâmist asâttuvvoo viäruí já máávsui olášutmist adelum laavâst (706/2007).

14 §

Nubástusuuccám

Mela taan laavâ vuáduid adelem miärdásân uázžu uuccâđ nubástus väidimáin Tave-Suomâ haldáttáhriähtán nuuvt ko haldáttáhlaavâkevttimlaavâst (586/1996) asâtteh. Väidimčáállus kalga toimâttid nubástusuuccámääigi siste Melan.

Mela kalga njuolgid miärdásis, jis tot tuhhit väidim puoh oosijn. Mudoi Mela kalga toimâttid väidimčáállus, ciäkkámušis sehe ääšist čoggášum äššikiirjijđ äjättälhännáá já majemustáá 30 peeivi keččin väidimääigi nuhámist Tave-Suomâ haldáttáhriähtán.

Haldáttáhrievti miärdásâst uázžu väidid alemus haldáttáhriähtán, jis alemus haldáttáhriehti miedeet väidimlove.

15 §

Almos jodettem, stivrim já kocceem sehe olášuttem

Taan laavâst uáivildum toimâ almos jodettem, stivrim já kocceem kuleh sosiaal- já tiervâsvuođâministeriön. Taan laavâ olášutmist västid Mela.

16 §

Staatâ sajanmáksu sajasâšise kuástádásâin

Staatâ vaarijn sajanmáksojeh Melan 8 §:st uáivildum sajanmáávsui máksimist šoddám kuástádásah staatâ budjetist čujottum meriruudâ raajij siste. Sajanmáksu máksuo ihásávt muuneeld kyehtin siämmáá stuorrâ uáassin uđđáive- já syeinimáánust nuuvt, ete mune lii Mela kevttimnáál mánuppaje vuossámuu pankkipeeivi. Sosiaal- já tiervâsvuođâministeriö puáhtá eromâš suujâ tiet máksid mune spiekâstmáin tast, mii lii ovdiibeln asâttum, jis Mela kiärgusvuotâ máksid taan laavâst uáivildum sajanmáávsuid mudoi hiäjusmuvá.

Sosiaal- já tiervâsvuođâministeriö naanood majemustáá jieškote-uv ive kesimáánu 25 peeivi staatâ sajanmáávsu lopálie mere ovdebáá kalenderivveest. Tađe várás Mela kalga toimâttid ministeriön čielgiittä ovdebáá ive kuástádásâin majemustáá nanodem ovdebáá mánuppaje 20 peeivi.

Jis Melan 1 moomeent miäldásávt kalenderive ääigi maksum muneh maneh paijeel siämmáá iva staatâ sajanmáávsu lopálie meereest, paijeel moonnâm uási uázžu kevttid čuávuváá iva kuástádássáid.

17 §

Staatâ sajanmáksu haldáttáhkuástádásâin

Staatâ vaarijn máksih Melan kuáhtulii sajanmáávsu taan laavâ miäldásij pargoi hoittäámist Melan šaddee haldáttáhkuástádásâin.

Sosiaal- já tiervâsvuođâministeriö meerrid Mela oovdânpyehtimist 1 momentist uáivildum kuáhtulii sajanmáávsu mere já máksá sajanmáávsu Melan eennâmtuáluiráttejei luámuttempalváluolaavâ (1231/1996) 31 §:st uáivildum sajanmáávsu ohtâvuodâst.

18 §

Puásuituállee almottemkenigâsvuotâ

Puásuituállee kalga almottiđ Melan sunjin olssis, perruujesâniijdis já puásuituálapargosis kyeskee aášijn, moh pyehtih vaikuttiđ taan laavâ miäldásii sajasâšiše teikâ sajanmáavsu finniimân teikâ mäksimnáál leijee sajanmáavsu miärán.

19 §

Palvâlusâi pyevtitteijee almottemkenigâsvuotâ

Palvâlusâi pyevtitteijee kalga almottiđ Melan sajasâšišepaargon, sajasâžân sehe iälättâstoimâsis kyeskee tiäduid, moh pyehtih vaikuttiđ sajanmáavsu finniimân teikâ miärán, mii máksoo sajasâšišseest.

20 §

Tiäđui luovâtem já syeligâsâstoollâm

Ton lasseen, maid virgeomâháá tooimâ almolâšvuodâst adelum laavâ (621/1999) 24 § 1 moomeent 20 saajeest asâtteh, syeligâsâstoollâmnáál láá meid tagareh taan laavâ olâšutmân lohtâseijee äššikirjeh já tiäduh, maid toh aneh sistees, moh kyeskih puásuituállee ekonomâlii sajattâhân.

Melast lii vuoigâdvuotâ ton lasseen, maid virgeomâháá tooimâ almolâšvuodâst adelum laavâst asâtteh, syeligâsâstoollâmjuolgâdusâi já eres tiäđu finniimân kyeskee rajiittâsâi estihännáá adelid Viäruhaldâttâhân viäruttem várás tárbulijđ, taan laavâ olâšutmân vuáduduvvee ton haaldust leijee tiäduid ton mäksim sajanmáavsuin, sajanmáavsu já sajasâšiše uázžoin já sajanmáavsu vuáđđusin leijee kuástâdâsâin.

21 §

Vuoigâdvuotâ tiäđui finniimân

Paalgâs, puásui-iššeed, puásui-iššeed sajasâš sehe viäruvirgeomâháš, Aalmugregisterkuávdâš, Eennâmkuávluvirgâdâh, maistraat, Iälättâhtorvokuávdâš, iälättâhvuáduđâs já eres iälättâhlijádâs láá kenigâsah adelid Melan ton pivdemist nuuvtá já syeligâsâstoollâmjuolgâdusâi estihännáá toi haaldust leijee tiäduid, moh kyeskih puásuituállee teikâ palvâlusâi pyevtitteijee irättâstooimân teikâ puásuituállei miedettum iäláttuvváid, sehe eres tiäduid, moh láá velttidmettum kiedâvuššâmnáál leijee ääši čuávdimân teikâ toos lohtâseijee tooimâi olâšutmân teikâ Melan taan laavâ olâšuttem várás adelum tiäđui täärhistmân.

22 §

Mela vuoigâdvuotâ kevttiđ eres aášijn finnejum tiäduid

Melast lii vuoigâdvuotâ ovtâskâs tábâhtusâst, ko kiedâvuš taan laavâ miäldásii ääši, kevttiđ tiäduid, maid lii finnim eres toos asâttum pargoi hoittám várás, jis lii čielgâs, ete taah tiäduh vaikutteh taan laavâ miäldásii sajasâšiše miedettmân teikâ sajanmáavsu finniimân já tiäduid kalga laavâ mielđ väldid vuotân miärâdâstohâmist já Melast ličij vuoigâdvuotâ finnid taid tiäduid mudoi-uv sierâ. Sajasâšiše já sajanmáavsu occei kalga almottiđ muuneeld tiäđui máhđulii kiävtust.

23 §

Äššikiirjij siäiluttem

Taan laavâ miäldásii sajasâšiše miedeetmân já sajanmäksimân lohtaseijee äššikiirjijd kalga siäiluttiđ eennâmtuáalusyergi juávkkuspiekâstâhasättäsâst asâttum ääigi, jis arkkâdâhljádâs ij lah meridâm siäiluttiđ taid pisovávt.

24 §

Sajanmäávsui mäksim koskâldittem

Sajasâšiše finnim iävtui tutkâm já sajanmäávsui mäksim puáhtá koskâldittid sosiaal- já tiervâsvuodâministeriö asâttâssáin, jis sajanmäávsui mäksimân tárbuliih väärih iä lah kevttimnáál teikâ Euroop union lahâasâtem tom vääta.

Jis sajasâšiisijn, moh láá uárnejum ovdil koskâldittem vuáimánšoddâm, ij pyevti mäksid sajanmäávsuid olesmiärasâžžân vaarij vänuvuodâ tiet, taid puáhtá mäksid čuávuváá ive ton ive staatâ budjetist puásituállei sajasâšiše kuástádâssáid čujottum meriruudâst.

25 §

Vuáimánšoddâm

Taat laahâ šadda vuáimán 1 peeivi uđđáivemáánu 2015.

Ton estihánnáá, maid 7 §:st asâtteh sajasâšišetijmij enâmusmere naanoodmist, sajasâšišetijmij enâmusmeeri ive 2015 lii 150 tijmed puásituállee kuáttá.

Helsingist 19 peeivi juovlámáánu 2014

Täsivääldi President

Sauli Niinistö

Vuáđupalválemminister Susanna Huovinen